

УДК 658.15

DOI: 10.15587/2312-8372.2015.38718

Мардус Наталія Юрїївна

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економічного аналізу та обліку Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ І МЕТОДИКИ ОБЛІКУ І АУДИТУ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В УМОВАХ АДАПТАЦІЇ ДО МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ

Мардус Н.Ю.

ОСОБЕННОСТИ ОРГАНИЗАЦИИ И МЕТОДИКИ УЧЕТА И АУДИТА ФИНАНСОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ В УСЛОВИЯХ АДАПТАЦИИ К МЕЖДУНАРОДНЫМ СТАНДАРТАМ

Мадус Н.Ю.

FEATURES AND METHODS OF ACCOUNTING AND AUDIT FINANCIAL REPORTING IN THE ADAPTATION TO INTERNATIONAL STANDARDS

Marbus N.Y.

Стаття присвячена дослідженню ролі міжнародних стандартів фінансової звітності в організації і методики отримання обліково-аналітичної інформації у обліку і аудиті для потреб користувачів; визначено коло перспективних напрямків з цього питання, основні проблеми, які виникають при пристосуванні до міжнародних стандартів та підходів до організації фінансової звітності.

Ключові слова: міжнародні стандарти фінансової звітності, бухгалтерський облік, аудит, облікова політика, форми фінансової звітності.

Статья посвящена исследованию роли международных стандартов финансовой отчетности в организации и методике получения учетно-аналитической информации в учете и аудите для потребностей пользователей; определен круг перспективных направлений по этому вопросу, основные проблемы, возникающие при приспособлении к

© Журнал Київського університету ринкових відносин

Економіка. Бізнес-адміністрування. Право. – № 2(2) січень -лютий 2017

международным стандартам и подходов к организации финансовой отчетности.

Ключевые слова: *международные стандарты финансовой отчетности, бухгалтерський учет, аудит, учетная политика, формы финансовой отчетности.*

The article investigates the role of international financial reporting standards in organization and methods of obtaining accounting and analytical information in the accounting and auditing for the needs of users; the circle of prospective directions on this, the main problems that arise in adapting to international standards approaches to financial reporting.

Keywords: *international financial reporting standards, accounting, auditing, accounting policies, financial statements*

Постановка наукової проблеми (Introduction). Перехід до ринкових відносин, виникнення міжнародних і фінансових зв'язків висунули в число актуальних питання вдосконалення організації бухгалтерського обліку і аудиту в Україні та його наближення до міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ).

Світова міжнародна економічна система, заснована на міжнародному розподілі праці і інтернаціоналізація бізнесу вимагають застосування єдиних норм, принципів і правил організації аудиту фінансової звітності, уніфікації (одноманітності) форм і показників фінансової звітності. Іншими словами, потрібна єдина модель організації бухгалтерського обліку і аудиту фінансової звітності, заснована на загальновизнаних міжнародних облікових стандартах, єдиній методології бухгалтерського обліку і єдиних облікових процедурах, заснованих на тотожності законодавства.

Існують вагомі причини, які поступово схиляють Україну до переходу на міжнародні стандарти обліку. Найсуттєвішою серед них є те, що при переході на міжнародний рівень такий перехід дозволить зовнішнім користувачам (інвесторами, кредиторами тощо) обліково-аналітичної інформації і її розуміння.

Відомо, якщо аудит фінансової звітності для господарюючих суб'єктів є обов'язковим, то і фінансова звітність є публічною. Тому, підготовлена за МСБО вона стає доступною не тільки для фахівців, а й для широкого кола користувачів. До того ж, використання міжнародних стандартів обліку і аудиту господарюючих суб'єктів, що мають міжнародні господарські відносини, надає можливість оперативно реагувати на зміни у капіталі, прибутках, швидше реагувати на зміни в обліково-аналітичній інформації, здійснювати ефективний фінансовий аналіз господарюючого суб'єкту щодо його ліквідності та платоспроможності та здійснювати фінансовий аналіз і прогнозувати майбутню діяльність.

Виходячи з вищенаведеного, можна виділити наукову проблему, що полягає у забезпеченні організації і методики обліку та аудиту фінансової

звітності, яка полягає у необхідності чіткого розуміння сфери застосування МСФЗ на національному рівні.

Аналіз досліджень проблеми (Analysis of recent researches and publications). Актуальність складання фінансової звітності за міжнародними стандартами дійсно існує. МСФЗ виступають ефективним інструментом підвищення прозорості та зрозумілості інформації, яка розкриває діяльність суб'єктів господарювання, створює достовірну базу для доходів і витрат, оцінює активи і зобов'язання, яка надає можливість об'єктивно розкривати і віддзеркалювати наявні фінансові ризики у суб'єктів звітування, а також порівнювати результати їхньої діяльності з метою забезпечення адекватного оцінювання їхнього потенціалу та прийняття відповідних управлінських рішень.

МСФО є системою, яка не пов'язана безпосередньо з економікою окремих країн і не має власних традицій. Те, що закладено в основу системи МСФО, є результатом домовленостей між представниками різних систем звітності (передусім, країн членів Комітету МСФО). Це, у свою чергу, спричинило те, що міжнародні стандарти передбачають основний і альтернативний підходи до визнання і оцінювання активів, зобов'язань і капіталу, у ряді випадків, залишаючи в тій або іншій країні, без створення єдиних вимог до складання звітності, яку дійсно можна було б порівняти.

Крім цього, МСФЗ можна розцінювати як інструмент глобалізації економіки і світових господарських зв'язків, адже цінність МСФЗ важлива не тільки для іноземних, але й для національних інвесторів також, що підтверджує необхідність і корисність процесу впровадження МСФЗ для всіх секторів економіки України [1].

Виділення невирішених питань (Previously unsettled problem constituent). Питаннями відповідності звітності міжнародним вимогам і стандартам та їх досконалому тлумаченню приділялась увага багатьох провідних науковців, таких як Голов С.Ф., Костюченко В.М., Небильцова О.В., Ткаченко Н.М., Жовнер І.В. Бутинець Ф.Ф., Яцишин Н.З., Іонін Є. тощо. Гармонізацією бухгалтерського обліку та фінансової звітності України з міжнародними стандартами займається Л. Ніщенко [1-5].

Згідно з розпорядженням Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні», а також «У зв'язку з активізацією євроінтеграційних процесів в Україні, розвитком міжнародного співробітництва, участю у сфері відносин міжнародного розподілу та виробничій кооперації, залученням іноземних інвестицій в економіку України, виходом вітчизняних підприємств на міжнародні ринки капіталу необхідне реформування системи бухгалтерського обліку та впровадження методології поширення інформації з економічних питань згідно з міжнародними стандартами для забезпечення відкритості, прозорості та зіставлення показників фінансової звітності суб'єктів господарювання» [6].

Проте, існують невирішені питання, які полягають у забезпеченні організації і методики обліку та аудиту фінансової звітності, яка надає необхідність чіткого розуміння сфери застосування МСФЗ на національному рівні у рамках діючої законодавчої бази, необхідності чіткого розуміння сфери застосування МСФЗ на національному рівні, а також у необхідності вирішення технічних питань, пов'язаних як зі специфікою МСФЗ, так і з національними особливостями [1-5].

Мета статті (Main purpose of the article). На даний час сформовано систему бухгалтерського обліку, яка відповідає міжнародним стандартам, враховує правові норми провадження підприємницької діяльності, методологічно і методично забезпечує збирання та накопичення інформації про фінансово-господарську діяльність суб'єктів господарювання в Україні, що сприяло створенню умов для складення достовірної фінансової звітності, яка використовується власниками (засновниками), інвесторами, банківськими установами, працівниками, для визначення рівня прибутковості, конкурентоспроможності, економічного потенціалу та інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання. Зіставлення показників фінансової звітності сприяє формуванню бази інформації з економічних питань для аналізу ефективності функціонування суб'єктів господарської діяльності, виконання фінансових планів, розрахунку прогнозних показників розвитку суб'єктів господарювання та відповідних макроекономічних показників [6].

Процес глобалізації світової економіки, посилення захисту прав інвесторів та забезпечення прозорості функціонування міжнародних ринків капіталу зумовив нові підходи до удосконалення методології розкриття економічної інформації про результати діяльності суб'єктів господарювання, насамперед емітентів цінних паперів міжнародних фінансових ринків. Це вимагає визначення методичних підходів до організації обліку і аудиту фінансової звітності.

Для того щоб реально оцінити значення даного впровадження, необхідно визначити основні концепції, на яких базується саме фінансова звітність за МСФЗ. На даному етапі МСФЗ використовують:

- як основу національних вимог до бухгалтерського обліку у багатьох країнах світу;
- як міжнародний базовий підхід тих країн, які розробляють свої власні вимоги до фінансової звітності.

Згідно з нормативною базою метою стратегії застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні є створення сприятливих організаційно-правових умов для застосування міжнародних стандартів під час складання суб'єктами господарювання фінансової звітності та її подання в електронній формі з урахуванням міжнародної практики за принципом “єдиного вікна”.

Порядок застосування міжнародних стандартів та перелік суб'єктів, які зобов'язані їх застосовувати для складення фінансової звітності, визначено

Законом України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”. Проте процес створення належних організаційно-правових умов для застосування міжнародних стандартів не може обмежуватися лише прийняттям базового закону і потребує постійної скоординованої роботи органів виконавчої влади, професійних організацій бухгалтерів та інших учасників зазначеного процесу[7].

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження (Results and discussions). Перехід українських підприємств на МСФЗ, поза сумнівом, надає ряд переваг для економіки країни в цілому. Переваги цього переходу полягають в тому, що забезпечення приливу іноземних інвестицій в економіку України опосередковано через страхові компанії. У суб'єктів, які складають звітність за МСФЗ, значно росте можливість притягнути додаткові джерела капіталу і партнерів з бізнесу, які допоможуть забезпечити економічне зростання, оскільки не буде треба витрачати часу, зусиль і засобів на підготовку звітності за МСФЗ.

У свою чергу, суб'єкти, використовуючи МСФЗ, мають доступ до інформації про фінансовий стан потенційних партнерів, яка служить додатковим інструментарієм в їх виборі; підвищення прозорості компаній, оскільки ринкова вартість капіталу визначається двома головними чинниками: майбутніми прибутками і майбутніми ризиками і деякі ризики дійсно характерні для діяльності самих організацій, проте є і такі, які викликані недоліком потрібної інформації, відсутністю точних відомостей про прибутковість капіталовкладень. Кредитори і інвестори згодні отримувати менший прибуток, але бути упевненими в тому, що достовірна, справедлива і точна інформація понизить їх ризик.

Вимога розкриття реального власника, який міститься в МСБО 1 «Представлення фінансових звітів» і МСБО 24 «Розкриття інформації відносно пов'язаних сторін», сприятиме підвищенню довіри до українських підприємств, яка сприятиме розширенню їх фінансових можливостей.

– можливість спиратися під час розрахунку інвестиційних проектів на достовірнішу інформацію поліпшить планування, а отже і реалізацію інвестиційних проектів, яка сприятиме додатковому приливу як внутрішніх, так і зовнішніх, інвестицій в страховий сектор України;

– сприяння виходу на міжнародні ринки капіталу, який робить можливим ріст ринкової капіталізації шляхом збільшення попиту на акції українських емітентів, уцінки притягнутого капіталу;

– забезпечення приливу іноземних інвестицій в економіку України опосередковано через страхові компанії.

В результаті МСФЗ для клієнта стають не просто звітами в «новій» формі, а стають реальним інструментом підвищення прозорості і ефективності системи управління в цілому[1].

Міжнародні стандарти включають стандарти бухгалтерського обліку та фінансової звітності, які застосовуються у державах - членах Європейського

Союзу відповідно до Регламенту Європейського парламенту і Ради ЄС від 19 липня 2002 р. № 1606/2002.

Програмою реформування системи бухгалтерського обліку із застосуванням міжнародних стандартів, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 1998 р. № 1706, передбачено запровадження міжнародних стандартів шляхом їх адаптації до економіко-правового середовища і ринкових відносин в Україні. На сьогодні розроблено на базі міжнародних стандартів та затверджено наказами Мінфіну 32 національних положення (стандарти) бухгалтерського обліку.

Компанії держав - членів Європейського Союзу, обіг цінних паперів яких здійснюється на регульованих ринках, відповідно до Регламенту Європейського парламенту і Ради ЄС від 19 липня 2002 р. № 1606/2002 зобов'язані починаючи з 1 січня 2005 р. застосовувати міжнародні стандарти фінансової звітності для складення консолідованої фінансової звітності.

Законом України "Про загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу" бухгалтерський облік компаній визначено однією з пріоритетних сфер, в яких здійснюється адаптація законодавства України.

З урахуванням узятих державою зобов'язань щодо гармонізації вітчизняного законодавства із законодавством Європейського Союзу, а також вимог до фінансової звітності суб'єктів господарювання, що виходять на міжнародні ринки капіталу, з метою підвищення прозорості фінансової звітності вітчизняних суб'єктів господарювання, забезпечення її зіставлення із звітами іноземних компаній, сприяння залученню іноземних інвестицій необхідно створити організаційно-правові умови застосування суб'єктами господарювання міжнародних стандартів для складення фінансової звітності.

Основними напрямками реалізації Стратегії є :

- створення сприятливих організаційно-правових умов застосування міжнародних стандартів для складення суб'єктами господарювання фінансової звітності та її подання в електронній формі з урахуванням міжнародної практики за принципом "єдиного вікна" шляхом:
 - законодавчого врегулювання порядку подання фінансової звітності в електронній формі за принципом "єдиного вікна" та усунення суперечностей між міжнародними стандартами і національним законодавством;
 - офіційного оприлюднення міжнародних стандартів та внесених до них змін з дотриманням їх відповідності оригіналу з метою створення умов для вільного доступу до зазначених стандартів усіх суб'єктів господарювання;
 - удосконалення інформаційно-аналітичної бази з питань застосування міжнародних стандартів з урахуванням кращого міжнародного досвіду подання фінансової звітності в електронній формі з метою забезпечення вільного доступу суб'єктів господарювання до навчальних матеріалів, наукових статей та інформації про практичне їх застосування;

- здійснення заходів щодо створення організаційно-технічних умов подання фінансової звітності, складеної за міжнародними стандартами в електронній формі з урахуванням кращого міжнародного досвіду;
- проведення науково-практичних конференцій з обговорення актуальних питань застосування міжнародних стандартів;
- адаптація національної нормативно-правової бази з питань бухгалтерського обліку до міжнародних стандартів шляхом:
 - удосконалення національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку у зв'язку з прийняттям нових та внесенням змін до чинних міжнародних стандартів;
 - затвердження положень бухгалтерського обліку господарських операцій, що не відображені у міжнародних стандартах;
 - забезпечення складення податкової, статистичної та інших видів звітності з використанням грошового вимірника за даними бухгалтерського обліку;
 - розроблення методичного забезпечення із застосування національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку;
- удосконалення механізму державного регулювання у сфері бухгалтерського обліку шляхом:
 - забезпечення Мінфіном співробітництва з Радою міжнародних стандартів бухгалтерського обліку щодо запровадження в Україні міжнародних стандартів;
 - узагальнення Мінфіном пропозицій наукових установ, громадських об'єднань і експертів, бухгалтерів-практиків щодо внесення змін до міжнародних стандартів у частині вирішення питань, не врегульованих такими стандартами, встановлення єдиного підходу до проектів міжнародних стандартів, змін і тлумачень до них, надісланих Радою міжнародних стандартів бухгалтерського обліку для обговорення, та подання таких пропозицій на розгляд Ради міжнародних стандартів бухгалтерського обліку;
 - забезпечення ведення бухгалтерського обліку на єдиних методологічних засадах усіма суб'єктами господарювання шляхом застосування єдиного плану рахунків і визначення загальної номенклатури статей фінансової звітності та порядку їх групування з наданням права суб'єктам господарювання складати фінансову звітність з урахуванням особливостей господарської діяльності та максимальним розкриттям інформації;
 - удосконалення методології бухгалтерського обліку для суб'єктів малого підприємництва шляхом:
 - максимального спрощення процедури ведення бухгалтерського обліку та форм фінансової звітності для окремої категорії суб'єктів малого підприємництва, зокрема, у частині надання права таким суб'єктам використовувати форму обліку, яка не передбачає застосування подвійного запису;

- адаптації національної нормативно-правової бази з питань бухгалтерського обліку для суб'єктів малого підприємництва до міжнародних стандартів шляхом затвердження відповідних національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку із спрощеним порядком ведення обліку активів, зобов'язань, власного капіталу та розрахунку фінансових результатів;

- урахування кращого міжнародного досвіду формування якісної звітності шляхом:

- узагальнення досвіду висвітлення питань соціальної відповідальності і екології у звітності підприємств країн Європейського Союзу, застосування інтегрованої звітності, а також визначення доцільності використання такого досвіду в Україні у середньостроковій перспективі;

- проведення раз на три роки обстеження системи бухгалтерського обліку та аудиту згідно з методиками, рекомендованими міжнародними організаціями;

- зміцнення кадрового потенціалу сфери бухгалтерського обліку і забезпечення високого рівня спеціалістів з бухгалтерського обліку суб'єктів господарювання, які складають фінансову звітність за міжнародними стандартами, шляхом:

- урахування вищими навчальними закладами міжнародних стандартів професійної освіти у сфері бухгалтерського обліку і аудиту під час розроблення програм підготовки та підвищення кваліфікації бухгалтерів;

- сприяння розвитку системи професійної підготовки і постійного удосконалення знань спеціалістів з бухгалтерського обліку, що створена на рівні професійних організацій бухгалтерів;

- розроблення і запровадження єдиної національної програми професійної сертифікації бухгалтерів для підтвердження ними знань міжнародних стандартів і забезпечення визнання зазначеної програми на національному і міжнародному рівні;

- створення ефективних механізмів координації діяльності органів виконавчої влади, професійних організацій, вищих навчальних закладів та інших заінтересованих осіб із забезпечення застосування міжнародних стандартів та професійної підготовки бухгалтерів і аудиторів шляхом:

- законодавчого врегулювання питання розширення участі професійних організацій бухгалтерів у регулюванні бухгалтерського обліку, практичного застосування міжнародних стандартів;

- підвищення рівня координації діяльності органів виконавчої влади з питань регулювання бухгалтерського обліку, практичного застосування міжнародних стандартів, розроблення кваліфікаційних вимог до головних бухгалтерів [7, 8].

Порядок застосування міжнародних стандартів та перелік суб'єктів, які зобов'язані їх застосовувати для складення фінансової звітності, визначено Законом України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”[9]. Відповідно до МСБЗ фінансові звіти повинні бути ясними та

зрозумілими. Вони ґрунтуються на обліковій політиці, яка варіює від підприємства до підприємства як всередині однієї країни, так і в різних країнах. Тому для забезпечення сприйняття даних фінансових звітів, підприємству необхідно розкривати облікову інформацію наступним чином. Фінансові звіти:

- баланс (звіт про фінансовий стан);
- звіт про фінансові результати;
- звіт про рух грошових коштів;
- звіт про власний капітал;
- примітки до звітності.

Значне місце у законодавстві розвинених країн відводиться регламентації складу та змісту фінансової звітності. При цьому у законах чітко визначається диференційований перелік обов'язкових статей балансу, звіту про прибутки та збитки для малих, середніх і великих підприємств та окремо для БНК [1].

Проте процес створення належних організаційно-правових умов для застосування міжнародних стандартів не може обмежуватися лише прийняттям базового закону і потребує постійної скоординованої роботи органів виконавчої влади, професійних організацій бухгалтерів та інших учасників зазначеного процесу [7].

Міжнародним стандартам аудиту формують однакові вимоги, при дотриманні яких забезпечується відповідний рівень якості аудиту й супутніх йому послуг. Міжнародні стандарти аудиту призначені для застосування при аудиті фінансової звітності, але їх можна адаптувати й для аудиту іншої інформації й надання супутніх послуг.

Розробкою, впровадженням і просуванням міжнародних стандартів аудиту займається Міжнародна федерація бухгалтерів (МФБ) – це всесвітня організація бухгалтерів-професіоналів, заснована у 1977 році. Її мета – служіння інтересам суспільства, вдосконалення бухгалтерської професії на міжнародному рівні та розвиток сильної міжнародної економіки за допомогою впровадження та додержання високоякісних професійних стандартів, міжнародного зближення національних стандартів та висловлювання з питань, що викликають широкий суспільний інтерес, де професійні знання бухгалтерів найбільш вагомі. МФБ складається зі 163 організацій-членів з усього світу і нараховує понад 2,5 мільйона професійних бухгалтерів-практиків, що працюють в промисловості, торгівлі, державному секторі та освіті [10].

Тому перехід до Міжнародних стандартів аудиту також пов'язано з певними причинами. По-перше, це ними користуються усі країни Євросоюзу, до якого ми прагнемо вступити; по-друге, українським підприємствам, які зацікавлені в залученні іноземних інвестицій, необхідно представляти фінансові результати своєї діяльності відповідно до міжнародно-визнаних стандартів; по-третє, для підготовки фінансової звітності відповідно до міжнародних стандартів необхідне глибоке знання як

українських, так і міжнародних принципів бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності. Таким чином, процес переходу до міжнародних стандартів у обліку і аудиті активізував роботу бухгалтерів та аудиторів України, надавши їм можливість працювати не лише в правовому полі нашої держави, але і з орієнтацією на закордонних замовників.

Під час обстеження в Україні системи бухгалтерського обліку за методикою, рекомендованою Секретаріатом Конференції Організації Об'єднаних Націй з торгівлі та розвитку, виявлені окремі проблемні питання розвитку бухгалтерського обліку, зокрема, в частині формування кадрового потенціалу, координації діяльності органів виконавчої влади, професійних організацій, вищих навчальних закладів та інших заінтересованих осіб із забезпечення застосування міжнародних стандартів та професійної підготовки бухгалтерів і аудиторів [7].

Висновки і пропозиції (Conclusions and further researches directions).

Отже, питання впровадження міжнародних стандартів в облікову політику України є сучасним, перспективним і неминучим питанням, яке поперед перешкоди, недоліки та проблеми у організації обліку і підніме Україну на новий міжнародний рівень розвитку і дасть змогу відкрити для себе новий простір у сфері використання міжнародних стандартів звітності.

МСФЗ можна розцінювати як неминучий інструмент глобалізації економіки і світових господарських зв'язків у який закладені принципи і порядок формування фінансової звітності, яка здатна відобразити істинний майново-фінансовий стан суб'єкта господарювання, його ділову активність і перспективи розвитку (прогноз). Тому цінність переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності в умовах існуючих тенденцій господарювання важлива не лише для іноземних, але також і для національних інвесторів.

Безумовно, процес переходу потребує значних проблем та незручностей, проте впроваджуючи у методику і практику організації обліку і аудиту фінансової звітності іноземний досвід, існуючі методи, підходи і тенденції до компіляції звітності дасть змогу відчувати остаточні зрушення і відкрити для себе новий простір у сфері використання міжнародних стандартів звітності, а саме, притягнути іноземних інвесторів і розширити продуктивні можливості страховика, що, у свою чергу, приведе до виходу з кризи і майбутнє процвітання економіки України.

Список використаних джерел (References):

1. *Фальченко О. О.* Актуальні питання впровадження міжнародних стандартів фінансової звітності / О. О. Фальченко, Н. Ю. Мардус, С. В. Брік // Соціально-економічний розвиток України: проблеми та перспективи : кол. монографія / ред. О. В. Манойленко. – Харків : НТУ "ХПІ", 2015. – Розд. 1. – С. 62-68.

2. *Голов С.* Гармонізація фінансової звітності відповідно до плану дій „Україна – ЄС” // Бухгалтерський облік і аудит. 2005. – №4. – С.7-9.

3. *Іонін Є.* Проблеми впровадження в Україні міжнародних стандартів. Аналітичні аспекти // Бухгалтерський облік і аудит. – 2007. - №4. – С.22-25.
4. *Кузіна Р.В.* Гармонізація фінансової звітності: міжнародний досвід та українська практика / Р.В. Кузіна // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/handle/ntb/12695>.
5. *Голов С.Ф.* МСФЗ у форматі Мінфіну / С. Голов // Бухгалтерський облік і аудит. –2013. – № 4. – С. 3 – 8.
6. Про схвалення Стратегії застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні Кабінет Міністрів України; Розпорядження, Стратегія, Заходи від 24.10.2007 № 911-р// [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/911-2007-%D1%80>.
7. Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2000 р. № 419 і розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 жовтня 2007 р. № 911 / Кабінет Міністрів України; Постанова від 07.11.2013 № 820 // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/820-2013-%D0%BF>.
8. *Кузіна Р.В.* Гармонізація фінансової звітності: міжнародний досвід та українська практика / Р.В. Кузіна // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/handle/ntb/12695>
9. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
10. Міжнародні стандарти аудиту, надання впевненості та етики: Видання 2006 року / Пер. з англ. мови О.В. Селезньов, О.Л. Ольховікова, О.В. Гик, Т.Ц. Шарашидзе, Л.И. Юрківська, СО. Куліков. – К.: ТОВ "ІАМЦ АУ "СТАТУС", 2006. – 1152 с.